

Джейн Остин
Разум и
чувства

Превод от английски:
Стоянка Сербезова-Леву

Първа глава

Родът Дашуд отдавна се беше заселил в Съсекс. Имението Норланд парк беше голямо и обитателите на разположената в центъра му къща водеха от поколение на поколение порядъчен живот и се ползваха с добро име сред съседите си. Последният му собственик беше ерген и доживя до дълбоки старини. Дълги години сестра му полагаше грижи за него и за домакинството, но тя почина десет години преди него и смъртта ѝ доведе до големи промени. След като я загуби, той покани в къщата си семейството на племенника си, господин Хенри Дашуд, законния наследник на имението, на когото възнамеряваше да го завещае. Възрастният господин се чувстваше много добре в компанията на племенника си, съпругата му и децата им и все повече се привързваше към тях. Вниманието, с което го обгръщаха господин и госпожа Хенри Дашуд, не се дължеше на користни подбуди, а на добрината им, и му осигуряваше спокойствието, което му беше необходимо на тази възраст, а бодростта на децата му носеше радост.

Господин Хенри Дашуд имаше син от предишния си брак, а двамата със съпругата си имаха три дъщери. Синът му, който беше сериозен и порядъчен млад мъж, беше обезпечен с наследството на майка си. Наследството беше голямо и той получи половината от него, след като навърши пълнолетие. Не след дълго се ожени и богатството му нарасна. По-нататъшната съдба на Норланд парк не беше толкова важна за него, колкото за сестрите му, тъй като щяха да останат почти без доходи, ако баща им бъде лишен от имението. Майка им не разполагаше с никакви средства, а баща им разполагаше със седем хиляди лири, защо-

то останалата част от наследството на първата му съпруга беше собственост на сина им, а той получаваше пожизнена рента.

След като собственикът на имението почина, завещанието му, както в повечето случаи, донесе радост, а също и разочарование на близките му. Той не беше проявил неблагодарност и несправедливост и не беше лишил племенника си от имението, но условията, при които му го беше завещал, го обезцениха наполовина. Господин Дашуд искаше да придобие собственост върху имението не толкова заради себе си или заради сина си, колкото заради съпругата и дъщерите си, а то беше завещано на сина му и на четиригодишния му внук и той беше лишен от правото да се разпорежда с него и да продаде част от ценната гора, за да осигури хората, които му бяха най-скъпи и най-много се нуждаеха от средства. Впоследствие от имението щеше да се облагодетелства внукът му, който по време на редките си гостувания с родителите си в Норланд парк беше спечелил възрастния господин с присъщото на всяко малко дете очарование – с неправилно произнесените думи, с упоритостта и хитрините си и с шума, който вдигаше, и обичта му към него беше надделяла над привързаността му към госпожа Дашуд и дъщерите ѝ, които дълги години полагаха грижи за него. От любезност и добри чувства към момичетата той беше завещал на всяко от тях по хиляда лири.

Господин Дашуд беше разочарован, но тъй като беше жизнерадостен и със силен дух, се надяваше, че му остават много години живот, и ако прави икономии, ще бъде в състояние да заделя част от доходите от имението, които бяха значителни, и да ги увеличи, като въведе някои подобрения. Но той не успя да осъществи плана си. Надживя чичо си само с една година и остави на съпругата и дъщерите си десет хиляди лири, които включваха завещаните на момичетата три хиляди лири.

Когато състоянието му се влоши много, господин Дашуд пожела да извикат сина му и с упоритостта и силите, които му бяха останали, му повери грижите за мащехата и за сестрите му. За разлика от останалите членове на семейството, господин Джон Дашуд не беше способен да изпитва силни чувства, но под влияние на обстоятелствата беше трогнат от думите на баща си и му обеща да им осигури спокоен живот. Баща му беше облекчен, а господин Джон Дашуд обмисли на спокойствие какво би могъл да направи за тях, без да прояви неблагоприятно отношение.

Макар че беше коравосърдечен и себичен, господин Джон Дашуд не беше недоброжелателен. Той беше уважаван млад мъж и изпълняваше съвестно обичайните си задължения. Ако съпругата му беше добродушна, вероятно щеше да стане мил и достоен за още по-голямо уважение, защото се ожени, когато беше много млад, и беше силно влюбен в нея. Госпожа Джон Дашуд беше дори по-тесногръда и по-себична от съпруга си.

Когато даде обещание на баща си, господин Дашуд възнамеряваше да увеличи състоянието на всяка от сестрите си с хиляда лири и беше уверен, че ще може да го направи. Мисълта, че ще получава четири хиляди лири годишно в допълнение към половина от наследството от майка си, стопли сърцето му и го подтикна към щедрост. „Да, ще им дам три хиляди лири – каза си той. – Ще постъпя благородно и те ще разполагат с достатъчно средства, за да живеят спокойно. Три хиляди лири! Сумата е значителна, но мога да я отделя, без да изпитам затруднения.“ След като размишлява през целия ден, а после още няколко дни, беше сигурен, че е взел правилно решение.

Веднага след погребението на господин Хенри Дашуд госпожа Джон Дашуд пристигна в имението с детето и прислугата си, без да извести предварително свекърва си. Никой не можеше да оспори правото ѝ да се настани в къщата, защото тя стана собственост на съпруга ѝ след

смъртта на баща му, но госпожа Хенри Дашуд беше наранена от непристойното ѝ поведение, така както щеше да бъде наранена всяка жена в нейното положение, дори и да не беше чувствителна като нея. Представата ѝ за чест беше възвишена, а представата ѝ за благородство беше романтична и всяко оскърбление от подобен характер, без значение от кого и на кого е нанесено, я отвращаваше. Госпожа Джон Дашуд не се ползваше с обичта на членовете на семейството на съпруга си и за първи път ѝ се отдаде възможност да им покаже, че не се съобразява с хората около себе си, когато смята, че това не е необходимо.

Госпожа Хенри Дашуд беше засегната от грубостта на снаха си и я презираше толкова силно, че щеше да напусне къщата след пристигането ѝ, ако едната от дъщерите ѝ не я беше посъветвала да помисли, преди да го направи. Тя много обичаше дъщерите си и реши да остане, защото не искаше да стане причина за прекъсването на връзката между тях и брат им.

Елинор, в чиито думи се вслуша, беше най-голямата ѝ дъщеря. Тя беше разсъдлива и прозорлива и макар че беше само на деветнайсет години, даваше съвети на майка си и често ѝ се противопоставяше в името на доброто на семейството им, тъй като в повечето случаи госпожа Дашуд действаше прибързано. Макар че беше добросърдечна и обичлива, умееше да контролира чувствата си. За разлика от нея, майка ѝ все още не беше придобила това умение, а едната от сестрите беше решила, че не е нужно да го придобива.

По отношение на способностите си Мариан не отстъпваше на Елинор. Тя беше умна и впечатлителна, но беше нетърпелива и изразяваше бурно както скръбта, така и радостта си. Беше щедра, добродушна и забавна, но ѝ липсваше благоразумие. Приликата между нейния характер и характера на майка ѝ беше поразителна.

Елинор беше обезпокоена от прекалената чувствителност на сестра си, но госпожа Дашуд ѝ се възхищаваше и смяташе, че това качество е много ценно. Всяка от тях се влияеше силно от страданието на другата. Те възкресяваха отново и отново скръбта, която ги порази след невъзвратимата загуба, отдаваха ѝ се изцяло и смятаха, че никога няма да могат да намерят утеха. Елинор също страдаше, но се опитваше да се бори със скръбта и да я преодолява със силата на волята си. Тя се съветваше с брат си, беше любезна със снаха си, както изискваше доброто възпитание, и полагаше усилия да внуши на майка си, че трябва да се сдържа и да проявява твърдост.

Маргарет, най-малката дъщеря на госпожа Дашуд, беше кротко и весело момиче и също като Мариан беше с романтична душа, но не беше толкова чувствителна. Тя беше на тринайсет години и вероятно с времето щеше да започне да прилича все повече на по-големите си сестри.